

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet

Vähähiilisen rakennetun ympäristön ohjelma

Ohjeet valtionavustuksen hakijoille ja saajille

Sisältö

1. Tukiohjelman tavoitteet	4
2. Tukiohjelman kesto ja enimmäismäärä	6
3. Tukiohjelman perusteet ja tuensaajia koskevat yleiset ehdot	7
4. Tukimuodot ja tukia koskevat erityiset ehdot	9
4.1 25 artiklan mukainen tutkimus- ja kehityshankkeisiin myönnettävä tuki	9
4.1.1 Tuensaajat	9
4.1.2 Tukikelpoiset kustannukset	9
4.1.3 Tuen enimmäismäärä	11
5. Hakumenettely	12
6. Hakemuksien käsittely ja arviointi	13
7. Tuen kannustavuus	14
8. Tuen kasautuminen	15
9. Tuen käyttö ja takaisinperintä	16
10. Raportointi	17
10.1 Tukia koskevien tietojen julkistaminen	17
10.2 Tukiohjelman vaikuttavuuden arviointi	18
10.3 Hankkeita koskeva raportointivelvollisuus	18
11. Maksatus ja seuranta	19
11.1 Laskutus	19
11.2 Avustuksen keskeytys ja takaisinperintä	19
12. Tulosten julkisuus sekä omistus- ja immateriaalioikeudet	21
12.1 Tulosten julkisuus ja salassapito	21
12.2 Omistus- ja immateriaalioikeudet	21
13. Muut ehdot	22
13.1 Valtiontuen käyttö	22
13.3 Muutokset hankkeen aikana	22
13.2 Viestintä	22

Tämä tukiohjelma on tarkoitettu valtionavustuksen hakijoille ja saajille. Vähähiilisen rakennetun ympäristön tukiohjelma perustuu tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annettuun komission asetukseen (EU) N:o 651/2014 (EUVL L187 26.6.2014, s. 1)(jäljempänä ”yleinen ryhmäpoikkeusasetus”) sellaisena kuin asetus on muutettuna komission asetuksella (EU) 2017/1084 (annettu 14.6.2017). Ympäristöministeriö voi tarvittaessa muuttaa ja tarkentaa tämän tukiohjelman ehtoja.

Vähähiilisen rakennetun ympäristön tukiohjelma voi kattaa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen seuraavien artiklojen mukaisia tukia:

25 artiklan mukainen tutkimus- ja kehityshankkeisiin myönnettävä tuki

kokeellinen kehittäminen

1. Tukiohjelman tavoitteet

Vähähiilisen rakennetun ympäristön tukiohjelma toteuttaa osaltaan Suomen kestävä kasvun ohjelmaa, joka on osa EU:n elpymisvälinettä (Recovery and Resilience Facility, RRF). RRF-rahoitus on tarkoitettu tukemaan talouden elpymistä pandemian jälkeen niin, että samalla kiritetään yhteiskunnan rakenteellista uudistumista ja vihreää siirtymää. Tuettavien toimien tavoitteena on ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen sekä vähähiilisten ratkaisujen löytäminen ja käyttöönotto rakennetussa ympäristössä.

Rakennukset, rakennustuotteet ja rakentaminen ovat merkittävä sektori ilmastonmuutoksen torjunnan ja vähähiilisyden kysymyksiä ratkottaessa. Rakentaminen ja rakennukset tuottavat noin kolmanneksen Suomen kasvihuonekaasupäästöistä. Jotta Suomi pystyisi saavuttamaan kansalliset ja kansainväliset ilmastotavoitteensa, on myös rakennussektorin päästöjä vähennettävä.

Vähähiilisen rakennetun ympäristön tukiohjelma koostuu pääosin tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-ohjelmasta, jonka tavoitteena on vauhdittaa vähähiilisten ratkaisujen (kuten toimintamallien, tuotteiden, materiaalien) kehittämistä ja käyttöönottoa rakennetussa ympäristössä. Ohjelma edesauttaa ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista keskittyen tutkimus- ja innovaatiotoimintaan, teknologiansiirtoon sekä tutkimuksen, elinkeinoelämän ja kuntien yhteistyöhön.

Vähähiilisen rakennetun ympäristön tukiohjelman soveltamisala on rakennettu ympäristö ja rakentaminen, mm. suunnittelu, kaavoitus, lupaprosessit, rakentaminen, rakennustuotteiden suunnittelu ja valmistus, rakennusperintö, talotekniset järjestelmät, kiinteistönpito, kiinteistöliiketoiminta ja isännöinti, liitokset infraan ja energiatehokkuuteen sekä palvelutuottajat. Hankkeiden toteuttajien ei ole välttämätöntä tulla näiltä toimialoilta, mutta tulosten tulee kohdistua rakennetun ympäristön ja rakentamisen vähähiilisyyttä ja ilmastonmuutokseen hillintää ja sopeutumista toteuttaviin toimenpiteisiin.

Tukiohjelman tavoitteena on vauhdittaa rakennusalan ilmastonmuutosta torjuvien ja vähähiilisyyttä tukevien teknologioiden, palveluiden ja toimintamallien käyttöönottoa, toimintatapojen muutosta ja lisätä tuottavuutta. Hankkeet voivat liittyä esimerkiksi energiatehokkuuteen, ilmasto- ja ympäristöratkaisuihin, uusiin energiaratkaisuihin tai vähähiiliseen rakennettuun ympäristöön ja siihen liittyviin digitaalisiin ratkaisuihin. Ohjelmalla tuetaan rakennetun ympäristön ilmastoystävällisiä ja vähähiilisiä ratkaisuja tukevan tietopohjan ja arviointityökalujen hankintaa, mukaan lukien mahdollisuus investointitukeen ohjelman puitteissa. Ohjelmalla voidaan tukea alaan liittyvän osaamisen lisäämistä esim. koulutuksella.

Vähähiilisen rakennetun ympäristön ohjelmaa toteuttavat ympäristöministeriö ja BusinessFinland yhdessä. Business Finlandin tuki kohdistetaan pääasiallisesti kansainvälistä kasvua hakeville yrityksille ja niiden kehittymistä tukeville tutkimusorganisaatioille BusinessFinlandin omien tuki-instrumenttien kautta.

Ympäristöministeriön tukiohjelmasta myönnetään tukea myös kansallisille toimijoille ja hankkeille, joilla ei ole välttämättä vientipotentiaalia. Hankkeiden tukeminen tapahtuu Vähähiilisen rakennetun ympäristön tukiohjelman puitteissa ympäristöministeriön valtionavustuksena

2. Tukiohjelman kesto ja enimmäismäärä

Tukiohjelma on voimassa 16.12.2021 – 31.12.2025.

Tukiohjelmassa toteutetaan ympäristöministeriön rahoitushakuja vuosina 2021, 2022 ja 2023 erikseen määriteltynä hakuaikoina.

Ympäristöministeriö myöntää valtionavustuksia ohjelman perusteella enintään 6 miljoonaa euroa. Lopullinen tukiohjelman suuruus määräytyy valtion vuosittaisten talousarvioiden ja ympäristöministeriön linjausten perusteella.

Tukikelpoisia kustannuksia voi syntyä vuoden 2024 loppuun, mutta maksatuksia ja raportointia voidaan hoitaa 30.6.2025 saakka.

3. Tukiohjelman perusteet ja tuensaajia koskevat yleiset ehdot

Tukiohjelma perustuu Suomen kestävän kasvun ohjelman seuraaviin tukitoimialoihin:

- 022, Tutkimus- ja innovointiprosessit, yritysten välinen teknologian siirto ja yhteistyö, jossa keskitytään vähähiiliseen talouteen sekä kykyyn selviytyä ilmastonmuutoksesta ja sopeutua siihen.
- 027, Tuki yrityksille, jotka tarjoavat palveluja, joilla edistetään vähähiilistä taloutta ja kykyä selviytyä ilmastonmuutoksesta, mukaan lukien tiedotustoimet

Kaikki tähän tukiohjelmaan tarkoitetut tuet ovat tukimuodoltaan valtionavustuksia.

Kaikkien ohjelmaan valittavien hankkeiden tulee täyttää seuraavat perusedellytykset:

1. Hanke on Vähähiilisen rakennetun ympäristön ohjelman tavoitteiden ja kokonaisuuden näkökulmasta erityisen tärkeä.
2. Hankkeen toteuttaminen edellyttää Vähähiilisen rakennetun ympäristön ohjelman rahoitusta.
3. Kyse on pääosin TKI-hankkeesta (tutkimus, kehitys, innovaatio).
4. 'Do No Significant Harm' -periaatteen teknisen ohjeistuksen 2021/C58/01 mukaiset valinta- ja kelpoisuusehdot täytyvät.
5. Valtiontukisäännöt täytyvät.
6. Fossiilisten polttoaineiden käyttöä edistäviä hankkeita ei rahoiteta. EU:n päästökauppajärjestelmän (ETS) piirissä olevien hankkeiden osalta arvioitujen kasvihuonekaasujen päästöjen on alitettava vertailuarvo, joka on määritetty ilmaisjaon ehdoksi komission sovellutussäännöissä (EU) 2021/447. Ei-rahoitettavia ovat kaatopaikkoihin, polttolaitoksiin ja mekaanisiin biologisiin käsittelylaitokseen liittyvät toimet ja toimet, joissa jätteiden pitkäaikainen loppusijoittaminen voi aiheuttaa haittaa ympäristölle.
7. Hankkeen keskeinen sisältö ei ole tuotteen tai palvelun myynti.
8. Hanke on hyvien tapojen ja lakien mukainen.

Vähähiilisen rakennetun ympäristön tukiohjelmalla mahdollistetaan sekä taloudellista että ei-taloudellista toimintaa. Taloudellisella toiminnalla tarkoitetaan sellaista organisaation toimintaa, jossa on kyse tavaroiden tai palvelujen tarjoamisesta tietyillä markkinoilla. Merkityksellistä ei esimerkiksi ole, missä oikeudellisessa muodossa toimintaa harjoitetaan tai onko toiminnalla tarkoitus tuottaa voittoa.

Taloudelliseen toimintaan kanavoitavat tuet ovat lähtökohtaisesti EU:n valtiontukisääntöjen tarkoittamia valtiontukia ja sellaisia voidaan myöntää vain valtiontukisäännöissä rajatuin ehdoin. Tuen hyväksyttävyyden perustuu valtiontukien ns. yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (Euroopan komission asetus 651/2014) artiklan 25 tutkimus- ja kehityshankkeisiin myönnettävään tukeen ja erityisesti kokeellista kehittämistä koskeviin säännöksiin.

Kokeellista kehittämistä (ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan määritelmä 86) on esimerkiksi olemassa olevan tieteellisen, teknisen, liiketoiminta- ja muun relevantin tiedon ja taitojen hankkiminen, yhdistäminen, muokkaaminen ja käyttö tavoitteena kehittää uusia ja parannettuja tuotteita, prosesseja ja palveluja. Tämä kattaa myös näiden peruskäsitteiden määrittelyn, suunnittelun ja dokumentoinnin.

Kokeellinen kehittäminen voi käsittää uusien tai paranneltujen tuotteiden, prosessien tai palvelujen prototyypit, esittely- ja pilottihankkeet, testauksen ja validoinnin ympäristössä, joka edustaa käytännön toimintaolosuhteita, kun ensisijaisena tavoitteena on tehdä uusia teknisiä parannuksia tuotteisiin, prosesseihin ja palveluihin, jotka eivät vielä ole suurelta osin vakiintuneet

EU:n valtiontukisäännöt eivät koske ei-taloudellista toimintaa.

4. Tukimuodot ja tukia koskevat erityiset ehdot

4.1 25 artiklan mukainen tutkimus- ja kehityshankkeisiin myönnettävä tuki

4.1.1 Tuensajaajat

Tukea voidaan myöntää toimijalle, jolla on y-tunnus, jonka velvoitteet kuten verot ja maksut on hoidettu asianmukaisesti ja joka toteuttaa Vähähiilisen rakennetun ympäristön tukiohjelman mukaista hanketta.

Usean toimijan yhteishankkeessa on oltava yksi hakija, jolle ympäristöministeriö kohdistaa tukipäätöksen. Tuen saaja vastaa hankkeesta kaikkien konsortion osapuolten puolesta ja huolehtii siitä, että konsortio on sopinut hankkeen toteuttamisesta keskenään riittävällä tavalla. Konsortion kokoonpano, vastuut ja osuudet rahoituksesta tulee kuvata hakemuksessa.

Tukea ei voida myöntää vaikeuksissa olevalle yritykselle (ryhmäpoikkeusasetuksen artikla 1, kohta 4 c sekä artikla 2, määritelmä 18). Tukea ei voida maksaa yritykselle, jolle on annettu sellaiseen komission päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjenvastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi (ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan 4 a)-kohta).

4.1.2 Tukikelpoiset kustannukset

Tukikelpoisia ovat kaikki hankkeen toteuttamisen kannalta välttämättömät ja hankkeelle sen toteutusaikana kohdistettavat kulut. Hyväksyttäviä kustannuksia ovat kehittämistoiminnan suorittamisen kannalta välttämättömät ja kohtuulliset kustannukset, jotka voidaan kirjanpidon perusteella kohdistaa hankkeelle.

Hankkeen menoiksi hyväksytään hakemuksen mukaiset tukikelpoiset kustannukset, jotka ovat aiheutuneet avustuspäätöksen tultua voimaan.

Hankkeiden tukikelpoiset kustannukset eritellään ja raportoidaan seuraavien tutkimus- ja kehitystyön luokkien mukaisesti:

- a) henkilöstökustannukset: tutkijat, teknikot ja muu tutkimustoimintaa avustava henkilöstö siltä osin kuin henkilöstö toimii hankkeen parissa;
- b) välineiden ja laitteiden kustannukset siltä osin kuin ja siltä ajalta, kun niitä on käytetty hankkeessa. Jos tällaisia välineitä ja laitteita ei käytetä hankkeen tarpeisiin koko niiden käyttöikä, tukikelpoisiksi katsotaan ainoastaan poistokustannukset, jotka vastaavat hankkeen kestoa laskettuna yleisesti hyväksytyjen kirjanpitoperiaatteiden mukaan;
- c) rakennusten ja maa-alueiden kustannukset siltä osin kuin ja siltä ajalta, kun niitä on käytetty hankkeessa. Rakennusten osalta tukikelpoisiksi katsotaan ainoastaan poistokustannukset, jotka vastaavat hankkeen kestoa laskettuna yleisesti hyväksytyjen kirjanpitoperiaatteiden mukaan. Maa-alueiden osalta tukikelpoisiksi katsotaan liiketaloudellisin ehdoin toteutetun luovutuksen kustannukset tai toteutuneet pääomakustannukset;
- d) ulkopuolisista lähteistä markkinaehdoin ostetun tai käyttöluvalla hankitun sopimukseen perustuvan tutkimuksen, tietämyksen ja patenttien kustannukset sekä konsultoinnin ja vastaavien palveluiden kustannukset, kun niitä on käytetty yksinomaan hanketta varten;
- e) muut yleiskustannukset ja toimintakustannukset, mukaan lukien suoraan hankkeesta aiheutuvat materiaalien, tarvikkeiden ja vastaavien tuotteiden kustannukset.

Palkkakustannusten hyväksyminen hankkeen kustannuksiksi edellyttää työajan seurantaan perustuvaa tuntikirjanpitoa, ellei henkilöä ole palkattu pelkästään hanketta varten.

Hankkeeseen liittyvä tilintarkastajan palkkio on hakijalle tukikelpoinen kustannus. Tilintarkastajista yhden on oltava KHT-, HTM- tai JHTT-tilintarkastaja tai -tilintarkastusyhteisö.

Tuki myönnetään pääsääntöisesti vain hankkeen arvonlisäverottomille kustannuksille eli myönnettävä tukisumma ei pääsääntöisesti sisällä arvonlisäveroa. Mikäli arvonlisävero jää avustuksen saajan lopullisesti maksettavaksi, niin arvonlisävero voidaan hyväksyä tukikelpoiseksi kustannukseksi. Hakijan tulee ilmoittaa hakemuslomakkeessaan oma arvonlisäverokäytäntönsä.

Hyväksyttäviä kustannuksia eivät ole rahoituksen saajan tavanomaisen toiminnan kustannukset, perusinvestoinneista ja tavanomaisista kone- tai laitehankinnoista aiheutuvat kustannukset, rahoituksen saajan voitto, tappio tai muu varaus, edustuskulut, stipendit, mainos- ja markkinointikustannukset, lahjoitukset eivätkä laskennalliset rahoituskulut.

4.1.3 Tuen enimmäismäärä

Vähähiilinen rakennettu ympäristö -tukiohjelmassa hankkeiden enimmäistukitaso on 40 % tukikelpoisista kustannuksista.

Yksittäiselle hankkeelle myönnettävä tuki on kokonaisuudessaan kokeellisen kehittämisen tukea, jonka tuki-intensiteetti on 25 %.

Kokeellisen kehittämisen tuki-intensiteettiä voidaan nostaa:

- a) 15 prosenttiyksikköä, jos hankkeen tuloksia levitetään laajasti konferensseissa, julkaisuissa, avoimissa tietokannoissa tai vapaan tai avoimen lähdekoodin ohjelmiston kautta TAI
- b) 10 prosenttiyksikköä keski suurten yritysten tapauksessa TAI
- c) 15 prosenttiyksikköä pienten yritysten tapauksessa

Jos hankkeissa on esimerkiksi tuotekehitystä tai kaupalliseen sovellukseen tähtäävää kokeilua, jonka vuoksi tuloksia ei haluta julkaista avoimesti, 15 % korotuksen edellytykset eivät täyty.

Pienellä ja keski suurta yrityksellä tarkoitetaan yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen I liitteessä määriteltyä yritystä.

5. Hakumenettely

Ohjelmassa järjestetään avoimet hakukierrokset, joista ilmoitetaan ympäristöministeriön verkkosivuilla (www.ym.fi). Kukin haku on auki 1-2 kuukautta. Tukea haetaan sähköisen verkkolomakkeen kautta ympäristöministeriöltä. Verkkolomakkeessa hakijan edellytetään täyttävän ainakin seuraavat tiedot:

Hakijan tiedot:

- Nimi- ja yhteystiedot sekä yhteyshenkilöt
- y-tunnus
- Hakijan ja/tai valtionavustusta saavan yhteisön vakuutus siitä, ettei se ole taloudellisissa vaikeuksissa ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 kohdan mukaisesti. Ympäristöministeriöllä on oikeus tarkastaa asia yhteisön tilinpäätösasiakirjojen perusteella.
- Hakijan ja/tai valtionavustusta saavan yhteisön vakuutus siitä, ettei sille ole annettu sellaiseen komission aikaisempaan päätökseen perustuvaa maksamatonta perintämääräystä (ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan 4 a -kohta), jossa tuki on julistettu sääntöjenvastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi.
- Tiedot hakijan arvonlisäverokäytännöstä

Hankkeen tiedot:

- Hankkeen nimi suomeksi ja englanniksi
- Tavoiteltu tulos ja liittyminen Vähähiilisen rakennetun ympäristön -tukiohjelman tavoitteisiin
- Toteutussuunnitelma sekä teknisen ratkaisun kuvaus tai kuvaus toiminnasta, johon tukea haetaan
- Osallistujatahot; yhteistyökumppanit
- Kustannusarvio ja sen jakautuminen eri tehtäviin
- Selvitys yleiskustannusten muodostumisen perusteista sekä miten ne kohdistuvat hankkeeseen
- Rahoitussuunnitelma ja haettavan avustuksen määrä
- Suunnitelma hankkeen seurannasta ja arvioinnista liittyen mm. tapaan, jolla arvioidaan hankkeen vaikutuksia kiinteistö- ja rakentamisalan hiilidioksidipäästöihin ja kykyyn selviytyä ilmastonmuutoksesta ja sopeutua siihen
- Tulosten julkaisu- ja hyödyntämissuunnitelma
- Toteuttamisaikataulu

Hakemuksen liitteeksi tulee laatia vapaamuotoinen hankkeen toteutussuunnitelma.

6. Hakemusten käsittely ja arviointi

Ympäristöministeriö arvioi hankehakemukset ja tekee tukeen liittyvät valtionavustuspäätökset. Ympäristöministeriö voi pyytää hankehakemuksesta ulkopuolisen riippumattoman arvioinnin. Arviointi on luottamuksellinen ja ministeriö edellyttää arvioijilta vaitiolovakuutuksen.

Hankkeista päätettäessä hakijan tulee täyttää kohdassa 4 kuvatut tuensaajia koskevat ehdot.

Hakemus hylätään, jos hankehakemus on puutteellinen, hakemus ei vastaa haun teemaa tai ehtoja tai muuten poikkeaa oleellisesti hakuohjeista tai jokin hakuun vaadittava dokumentti puuttuu kokonaan. Myöhästyneitä hakemuksia ei oteta käsittelyyn. Hakija voi halutessaan jättää hakemuksen uudelleen seuraavaan hakuun.

Myönnettävät tuet ovat harkinnanvaraisia. Hakemusten arviointi ja keskinäinen vertailu perustuvat kokonaisarviointiin, jossa otetaan huomioon seuraavat kriteerit:

- a) Toteuttamiskelpoisuus:
Hanke on toteutettavissa esitetyn suunnitelman, aikataulun ja käytettävissä olevien resurssien puitteissa.
- b) Vaikuttavuus, skaalattavuus:
Hanke liittyy vähähiilisen rakennetun ympäristön toteutumisen kannalta keskeiseen haasteeseen. Hyvät käytännöt ovat skaalattavissa mahdollisimman monen muun toimijan käyttöön.
- c) Saatavuus, avoimuus:
Hankkeen tulokset ovat myös muiden toimijoiden saatavissa ja avoimia.
- d) Innovatiivisuus, luovuus:
Hanke tai siinä esitetty ratkaisu on jotain uutta ja erityistä tai uudella tavalla tehty.

7. Tuen kannustavuus

Tukien myöntämisen edellytyksenä on, että tuella on kannustava vaikutus yrityksen toimintaan. Koska tavoitteena ovat uudet ratkaisut, toimintamallit ja käytännöt, tukea myönnetään vain uudelle hankkeelle.

Hakija hyväksyy avustuspäätöksen ehdot hakemusvaiheessa avustusta hakiessaan.

8. Tuen kasautuminen

Taloudellisen tuen hankkeet

Jos tuen saajan tämän ohjelman alla tuettavaan toimintaan on myönnetty muuta valtiontukea, muun tuen ja tässä tukiohjelmassa myönnetyn avustuksen yhteenlaskettu tuki-intensiteetti samojen tukikelpoisten kustannusten osalta ei saa ylittää tukiohjelman kohdassa 4 määriteltyjä tuki-intensiteetin enimmäismääriä yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 8 artiklan säännösten mukaisesti.

Hakijan on todennettava, että tuensaajan hankkeeseen kohdistuvat tuet eivät ylitä ryhmäpoikkeusasetuksen tukitasoja.

Ei-taloudellisen tuen hankkeet

Osa rahoituksesta voi koostua myös muusta julkisesta tuesta, jos kyseessä on ei-taloudellinen toiminta. Valtionavustuslain (688/2001) 6 §:n mukaan valtionavustus ei kuitenkaan saa yhdessä muiden julkisten tukien kanssa kattaa valtionavustuksen kohteena olevasta hankkeesta aiheutuvien kokonaiskustannusten täyttä määrää.

9. Tuen käyttö ja takaisinperintä

Valtionapuviranomainen on ympäristöministeriö. Harkinnanvaraisen valtionavustuksen myöntämisessä ja käytössä noudatetaan valtionavustuslakia ja sen mukaisia (688/2001) perusteita, edellytyksiä, menettelyjä ja valvontaa koskevia säännöksiä. Myönnetty tuki saadaan käyttää vain tämän ohjelman ja tukipäätöksen mukaiseen tarkoitukseen. Ympäristöministeriö voi määrätä tuen maksatuksen keskeytettäväksi ja periä maksetun tuen takaisin. Tuen palauttamiseen sovelletaan valtionavustuslakia.

10. Raportointi

Ympäristöministeriö raportoi ympäristöministeriön Vähähiilisen rakentamisen ohjelman toteuttamisesta vuosittain EU-komissiolle yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 11 artiklan mukaisesti.

Ympäristöministeriö raportoi tukiohjelmasta EU:lle, niin kuin EU:n elpymisrahoitusvälinettä koskeva komission asetus edellyttää sekä tulevan kansallisen toimeenpanolain mukaisesti.

Hankkeen alkaessa tuen saajan tulee toimittaa kuvaus hankkeesta vietäväksi ohjelman nimeämälle yhteiselle sivustolle sekä toimittaa loppuraportti ennen hankkeen viimeisen maksatuserän laskuttamista.

10.1 Tukia koskevien tietojen julkistaminen

Ympäristöministeriö julkaisee tiedot tukiohjelmasta yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 9 artiklan mukaisesti. Ympäristöministeriö julkaisee yksittäisistä yli 500.000 euron tuista yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 9 artiklan edellyttämät tiedot puolivuositain komission tätä tarkoitusta varten ylläpidetyllä internetsivulla: <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public/search/home>:

- Tuensaajan nimi
- Tuensaajan tunnistenumero
- Yritystyyppi (pk-yritys/suuri yritys) myöntämisaikana
- Alue, jolla tuensaaja sijaitsee, NUTS II-tasolla
- Toimiala NACE:n kolminumerotasolla
- Tukiosuus, kokonaislukuna kansallisessa valuutassa
- Tukiväline (avustus)
- Myöntämispäivä
- Tuen tarkoitus
- Tuen myöntävä viranomainen
- 21 artiklan mukaisten ohjelmien tapauksessa toimeksi saaneen yhteisön nimi ja valittujen rahoituksen välittäjien nimet
- Tukitoimenpiteen viite

Kaikki Vähähiilisen rakennetun ympäristön ohjelmasta tukea saaneiden hankkeiden tiedot ovat julkisia. Hankkeiden tulosten julkisuus määrittyy kohdassa 4.1.3 mainitun tukintensiteetin mukaan.

10.2 Tukiohjelman vaikuttavuuden arviointi

Ympäristöministeriö arvioi tukiohjelman sekä siinä tuettujen hankkeiden ja niiden tulosten vaikuttavuutta suhteessa Vähähiilisen rakennetun ympäristön ohjelman tavoitteisiin. Arvioinnissa hyödynnetään hankkeiden toteuttajien tuottamaa arviointitietoa.

Ohjelmasta laaditaan sen päätyttyä ulkopuolinen arviointi, jossa arvioidaan mm. seuraavaa:

- miten kattavasti ohjelman hankkeet ovat liittyneet vähähiilisen rakennetun ympäristön eri näkökohtiin
- onko tuettujen hankkeiden ulkopuolelle jäänyt vähähiilisyden ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta keskeisiä teemoja
- onko ohjelma edesauttanut uusien kumppanuuksien ja innovaatioiden luomisessa
- onko ohjelma edesauttanut ohjelman aihepiiriin liittyvän yritystoiminnan kehittämisessä
- miten ohjelma on myötävaikuttanut kiinteistö- ja rakentamisalan hiilidioksidipäästöihin ja kykyyn selviytyä ilmastonmuutoksesta ja sopeutua siihen

10.3 Hankkeita koskeva raportointivelvollisuus

Tuen saaja sitoutuu raportoimaan hankkeesta maksatuksien yhteydessä; väliraportilla ja hankkeen päätyttyä loppuraportilla. Väliraportointi tehdään vain, jos hanke kestää vuoden tai sitä pidempään. Raportointi tehdään tuen myöntäjän tekemällä raporttipohjalla. Hankkeessa tulee arvioida mm. hankkeen vaikutukset kiinteistö- ja rakentamisalan hiilidioksidipäästöihin ja kykyyn selviytyä ilmastonmuutoksesta ja sopeutua siihen.

Kustannukset on osoitettava selkeillä, eritellyillä ja ajantasaisilla asiakirjoilla ja lukujen tulee sisältää verot ja muut maksut. Kustannukset erotellaan maksatushakemuksella. Ympäristöministeriön nimittämällä hankkeen valvojalla on oikeus saada tietoja hankkeen edistymisestä sekä antaa sen suorittamista koskevia ohjeita. Ympäristöministeriöllä tai sen nimeämällä taholla on oikeus tarkastaa hankkeen kirjanpitoa ja muuta hankkeeseen liittyvää materiaalia siltä osin kuin katsoo sen olevan tarpeen.

Tuen saajan on pidettävä kustannuksista kirjanpitoa siten, että tuen kohteena olevan toiminnan kustannukset voidaan selkeästi erottaa rahoituksen saajan muun toiminnan kustannuksista. Kirjanpito on pidettävä kirjanpitolain (1336/1997) mukaisesti, ja sen tulee perustua tositteisiin. Tuen saajan on säilytettävä kaikki tukeen liittyvän toiminnan tositteet siten, että niiden tutkiminen on vaikeudetta mahdollista. Kirjanpito ja siihen liittyvä aineisto on säilytettävä siten kuin kirjanpitolain (1336/1997) 2 luvun 9 ja 10 §:ssä säädetään. Kirjanpitoa koskeva ehto koskee kaikkia tuen saaneita tahoja. Rahoituksen saaja on velvollinen korvauksetta esittämään kaikki tarvittavat tili- ja muut asiakirjat rahoituksen käytön selvittämiseksi.

Tuen saajan tulee pyydettyäessä antaa ympäristöministeriölle kaikki hanketta ja sen hyödyntämistä koskevat tiedot.

11. Maksatus ja seuranta

Tuki myönnetään ja maksetaan pääsääntöisesti yhdessä erässä. Kestoltaan vuoden ja sitä pidempien hankkeiden tuki voidaan maksaa kahdessa erässä. Mikäli maksueriä on useampia kuin yksi, niiden maksaminen edellyttää hankkeelta väliraporttia siitä, että hanke on edennyt toiminnallisesti ja taloudellisesti suunnitellulla tavalla.

Viimeinen erä maksetaan, kun tuen myöntäjä on vastaanottanut ja hyväksynyt hankkeen loppuraportin.

Tuen viimeisen erän maksaminen ympäristöministeriössä edellyttää tilintarkastajan lausuntoa, jonka tulee todentaa, että:

- Kuluerittelyssä mainitut menoerät on maksettu ja ne perustuvat hyväksyttäviin tositteisiin tuen saajan kirjanpidossa
- Maksatushakemus on laadittu ympäristöministeriön päätösehtojen mukaisesti eikä haettavaan tukiosuuteen ole saatu rahoitusta muualta
- Kuluerittelyyn sisältyy ainoastaan menoeriä, jotka ovat tukikelpoisia kustannuksia, hyväksytyhän hankkeen toteutussuunnitelman mukaisia sekä tuen kohteena olevalle hankkeelle kuuluvia
- Tuen kohteena olevan hankkeen tulot ja toteuttajan kustannusten muu rahoitus on kirjattu tuen saajan kirjanpitoon ja on ilmoitettu maksatushakemuksissa.

11.1 Laskutus

Maksatushakemus ja väli- tai loppuraportti lähetetään ympäristöministeriön kirjaamoon valvojan nimellä hyväksyttäväksi. Valtionavustuksen saajan tulee toimittaa ympäristöministeriölle loppuraportoinnin yhteydessä koko hanketta koskeva kustannustilitys varustettuna ulkopuolisen tilintarkastajan lausunnolla.

Ympäristöministeriö hyväksyy maksatushakemuksen ja antaa laskutusluvan. Laskut lähetetään tukipäätöksessä ilmoitettuun ympäristöministeriön verkkolaskuosoitteeseen.

11.2 Avustuksen keskeytys ja takaisinperintä

Ympäristöministeriö voi keskeyttää hankkeen rahoittamisen, mikäli sen tavoitteissa, edistymisessä, olosuhteissa tai rahoituksen saajan henkilöstössä on tapahtunut sellaisia muutoksia, ettei tuen maksamista voida enää pitää tarkoituksenmukaisena tai esitetyn hankehakemuksen mukaisena. Ympäristöministeriö keskeyttää rahoituksen välittömästi, jos tuen saaja rikkoo olennaisesti päätöksen ehtoja (esimerkiksi ei toimita pyydettyjä

raportteja), tai jos tuen saamiseksi on esitetty virheellisiä seikkoja, tai salattu seikkoja, jotka olisivat voineet vaikuttaa tuen myöntämiseen tai sen ehtoihin. Jos ministeriö keskeyttää rahoituksen, tuen saaja on velvollinen ministeriön vaatimuksesta palauttamaan päätöksen perusteella saamansa tuen osittain tai kokonaan. Ympäristöministeriö voi periä takaisin tuen kokonaisuudessaan tai osittain, mikäli tilintarkastajan lausunnossa tai ympäristöministeriön omassa tarkastuksessa käy ilmi, että tuen käyttö on ollut määrärahapäätöksen ehtojen vastaista. Maksetun tuen takaisinperintään sovelletaan, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään.

12. Tulosten julkisuus sekä omistus- ja immateriaalioikeudet

12.1 Tulosten julkisuus ja salassapito

Hankkeiden vaikuttavuus syntyy niiden tulosten tehokkaan ja laaja-alaisen hyödyntämisen kautta. Hanketta koskevat perustiedot ovat julkisia päätöksenteon jälkeen. Hankkeen tulokset ja loppuraportti ovat julkisia ja myös muiden tahojen hyödynnettävissä hankkeen päättymisen jälkeen. Tarvittaessa avustuspäätöksessä määritellään luottamuksellinen tulosaineisto erikseen. Hankehakemukseen tulee merkitä selkeästi mahdolliset salassa pidettävät tiedot. Kohdassa 4.1.3. mainitulla tuki-intensiteetillä on vaikutusta hankkeen tulosten julkisuuteen.

Tuen saajien tulee viedä kuvaus hankkeesta ohjelman nimeämälle yhteiselle sivustolle hankkeen alkaessa sekä loppuraportti ennen hankkeen viimeisen maksatuserän laskuttamista. Sivustolla julkaistavaan raporttiin ei liitetä yksityiskohtaista talousraportointia eikä salassa pidettävää sisältöä, kuten liike- ja ammattisalaisuudet. Kustannuserittely ja mahdollinen salassa pidettävä sisältö toimitetaan loppuraportin erillisinä liitteinä.

12.2 Omistus- ja immateriaalioikeudet

Hankkeen tulosten omistus- ja immateriaalioikeudet, kuten tekijänoikeus, jäävät hanketoteuttajalle. Ympäristöministeriöllä on kuitenkin pysyvä oikeus käyttää, saattaa yleisön saataviin ja valmistaa kappaleita tuloksista lukuun ottamatta liikesalaisuuksia. Tulosten julkisuuden vaikutus tuki-intensiteettiin on kuvattu kohdassa 4.1.3.

13. Muut ehdot

13.1 Valtiontuen käyttö

Valtiontukea käytetään vain hankkeen toteuttamisen kannalta välttämättömiin ja kohtuullisiin menoihin siten kuin hakemuksessa on esitetty tai ympäristöministeriö tukea myöntäessään on edellyttänyt. Hankkeen toteuttajan tulee noudattaa toiminnassaan ja taloudenhoidossaan tarkoituksenmukaista säästäväisyyttä. Hallintokuluiksi voidaan hyväksyä erikseen esitellyt hankkeesta suoraan aiheutuvat hallintokulut sekä kirjanpidosta hankkeelle osoitettavissa oleva osuus hakijan yleisistä hallintokuluista.

Hanketoteuttaja voi hankkia osan hankkeeseen sisältyvästä työstä tai tarvike/ materiaalitöimituksista ulkopuoliselta. Mikäli alihankinnan kustannuksista maksetaan yli 50% ympäristöministeriön rahoituksesta, on rahoituksen saajan noudatettava alihankinnoissa lakia julkisista hankinnoista (1397/2016). Ympäristöministeriön pyytäessä hankinnoista tulee toimittaa selvitys hankinnan toteuttamisesta ja alihankintaa koskeva sopimus. Jos julkinen hankintayksikkö on tehnyt em. suuruusluokan ylittävän hankinnan vastoin hankintasäännöksiä, hankintahinta ei ole projektille hyväksyttävä kustannus.

13.3 Muutokset hankkeen aikana

Mikäli hankkeen suunnitelma (hankehakemus ja sen liitteet) tai budjetti muuttuu siten, että tukea halutaan käyttää muuhun tarkoitukseen kuin mihin sitä on myönnetty Vähähiilisen rakennetun ympäristön tukiohjelmassa alun perin, tulee hakijan hakea ministeriöltä lupaa käyttötarkoituksen muutokseen kirjallisesti. Käyttötarkoituksen muutosta tulee hakea ennen muutoksenalaisen toiminnan aloittamista. Sähköposti voidaan katsoa kirjalliseksi menettelyksi ja hakijan tulee säilyttää sähköpostinvaihto ja liittää se viitteenä varojenkäytön raportointiin, mikäli muutos todella toteutuu varojen käytön tasolla. Lupaa edellyttäväksi muutokseksi luetaan kaikki sellaiset muutokset, joissa hankkeen keskeiset tavoitteet, toiminnot tai henkilöstön määrä muuttuvat tai jotka aiheuttavat vähintään 15 % muutoksen budjettiriveihin.

Jos hankkeen aikataulu muuttuu, niin hakijan on haettava kirjallisesti jatkoaikaa ympäristöministeriöltä.

13.2 Viestintä

Rahoitettavan hankkeen on viestittävä työn etenemisestä ja tuloksista omissa viestintäkanavissaan sekä osana Vähähiilisen rakennetun ympäristön ohjelman viestintää. Hankkeen viestinnässä on mainittava, että se toteuttaa Vähähiilisen rakennetun ympäristön ohjelmaa, jonka rahoitus tulee EU:n kertaluonteisesta elpymisvälineestä. Viestinnässä on käytettävä Next Generation EU -tunnusta. Hakuohjelman tarkempi ympäristöministeriön viestintäohjeistus toimitetaan rahoituspäätöksen liitteenä.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU